

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ

સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશન નં. ૧૧૧૪૪/૧૯૯૮

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી વાચ.બી. ભટ્ટ

=====

૧. શું સ્થાનિક અખબારોના રીપોર્ટર્સને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી છે?	
૨. રીપોર્ટરને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	
૩. શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?	
૪. શું આ કેસમાં ભારતીય બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલ કોઈ હુકમના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સમાયેલ છે?	
૫. શું સિવિલ જજને પરિપત્રિત કરવામાં આવે કે કેમ?	

ચંદ્રસિંહ ઉર્ફે મુન્નો ભીખુભા જાડેજા

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર તરફે મિ. યતિન સોની

સામાવાળા નં. ૧ તરફે ડાયરેક્ટ સર્વિસ દ્વારા નોટિસની બજવણી થયેલ

સામાવાળા નં. ૨ તરફે મિ. સી.સી. ભાલજા, એ.જી.પી.

સામાવાળા નં. ૩ તરફે રુલની બજવણી થયેલ

કોરમ : ન્યાયમૂર્તિ મિ. વાચ.બી. ભટ્ટ

ચુકાદાની તારીખ: ૨૯/૩૦/૦૪/૧૯૯૯

મૌખિક ચુકાદો

૧. ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળની આ એક પિટિશન છે જેમાં અરજદારે અટકાયતી સત્તાધિકારી દ્વારા તારીખ ૨૪ જુલાઈ, ૧૯૯૮ ના રોજ

ગુજરાત પ્રિવેન્શન ઓફ એન્ટી-સોશિયલ એક્ટિવિટીઝ એક્ટ, ૧૯૮૫ ની કલમ ૩ ની પેટા-કલમ ૨ હેઠળ પસાર કરવામાં આવેલા પોતાના અટકાયતના હુકમને પડકાર્યો છે.

૨. અરજદાર સદર અધિનિયમની કલમ ૨(સી) ના અર્થમાં “ડેન્જરસ પર્સન” (જોખમી વ્યક્તિ) હોવાનું જણાયું છે અને ઠરાવવામાં આવ્યું છે, અને પોતાની સમક્ષની સામગ્રીની સમગ્રતા પર વિચારણા કરીને, અટકાયતી સત્તાધિકારી એવા વ્યક્તિલક્ષી સંતોષ પર પહોંચ્યા છે કે અટકાયતીની પ્રવૃત્તિઓ જાહેર વ્યવસ્થા જાળવવા માટે પૂર્વગ્રહ્યુક્ત અને પ્રતિકૂળ છે, અને તેથી, સદર અધિનિયમની જોગવાઈઓ હેઠળ તેને અટકાયતમાં લેવો જરૂરી છે.

૩. અરજદારના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી પ્રથમ દલીલ એ બાબતની છે કે અટકાયતી સત્તાધિકારી સમક્ષ મૂકવામાં આવેલી અને તેના દ્વારા વિચારણા કરવામાં આવેલી સામગ્રી, જે અટકાયતના કારણો પરથી જાહેર થાય છે, તેમાં ત્રણ ફોજદારી કેસો અને ત્રણ સાક્ષીઓના નિવેદનો (તેમની ઓળખ અંગે ગોપનીયતાની શરતો હેઠળ કરાયેલા) નો સમાવેશ થાય છે. જે ત્રણ ફોજદારી કેસોમાં અટકાયતી સંકળાયેલો હોવાનું કહેવાય છે તેમાંથી માત્ર એક જ કેસ ટ્રાયલ પેન્ડિંગ છે અને બે તપાસ હેઠળ છે. અટકાયતી સત્તાધિકારી સમક્ષની આ સામગ્રીના સંદર્ભમાં, એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે અટકાયતી સત્તાધિકારી અટકાયતી “ડેન્જરસ પર્સન” હોવા અંગે અને/અથવા તેની પ્રવૃત્તિઓ જાહેર વ્યવસ્થા જાળવવા માટે પ્રતિકૂળ હોવા અંગે જરૂરી વ્યક્તિલક્ષી

સંતોષ પ્રાપ્ત કરવા સક્ષમ બને તે માટે આ સામગ્રી પૂરતી નથી (અથવા અપૂરતી છે). આ દલીલનો સારાંશ અને તારણ એ છે કે સદર સામગ્રી સંખ્યામાં અપૂરતી છે, જથ્થામાં અપૂરતી છે અથવા નબળી ગુણવત્તાની છે, અને તેથી, આવી સામગ્રી દ્વારા પ્રાપ્ત થતું યોજનું વજન અટકાયતી સત્તાધિકારીને જરૂરી વ્યક્તિલક્ષી સંતોષ પ્રાપ્ત કરવા સક્ષમ બનાવવા માટે અપૂરતું છે. જોકે, આવી દલીલને એ સાદા કારણસર સ્વીકારી શકાય નહીં કે આ દલીલ આ કોર્ટે અટકાયતી સત્તાધિકારી સમક્ષની સામગ્રીનું પુનઃમૂલ્યાંકન કરવાની, અને તે પણ વસ્તુલક્ષી રીતે પુનઃમૂલ્યાંકન કરવાની આવશ્યકતા સમાન ગણાશે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, આવી દલીલ આ કોર્ટ પાસેથી સામગ્રીની ફરીથી તપાસ કરવાની, સામગ્રીનું પુનઃમૂલ્યાંકન કરવાની, તેના પુરાવાકીય મૂલ્યનો નિર્ણય કરવાની, અને અટકાયતી સત્તાધિકારીના માનસિક વિચારણાની પ્રક્રિયામાં તેણે કેટલો ફાળો આપવો જોઈએ તે નક્કી કરવાની, અને પછી જો અદાલત અટકાયતી સત્તાધિકારીની જગ્યાએ અથવા મનમા બેઠી હોત તો તે સમાન નિષ્કર્ષ પર પહોંચત કે નહીં તેવું ઠરાવવાની અપેક્ષા રાખે છે. એ કહેવા માટે કાયદાની કોઈ લાંબી ચર્ચાની જરૂર નથી કે આવી દલીલ પર વિચાર પણ કરી શકાય નહીં. તે સુસ્થાપિત કાયદો છે કે અટકાયતી સત્તાધિકારી સમક્ષ મૂકવામાં આવેલી સામગ્રીની કદર માત્ર વ્યક્તિલક્ષી સંતોષ પ્રાપ્ત કરવા કે ન કરવાના હેતુથી જ તેના દ્વારા કરવાની હોય છે. “વ્યક્તિલક્ષી સંતોષ” (સબ્જેક્ટિવ સેટિસફેક્શન) વાક્યપ્રયોગનો અર્થ પોતે જ મૂલ્યાંકન કરનાર વ્યક્તિનો સંતોષ થાય છે. તેનો અર્થ એવો સંતોષ નથી કે જે સ્વતંત્ર મૂલ્યાંકન

કરતી અન્ય કોઈપણ વ્યક્તિ દ્વારા પ્રાપ્ત થઈ શકે કે ન પણ થઈ શકે. તેથી, આવો જરૂરી વ્યક્તિલક્ષી સંતોષ પ્રાપ્ત કરવાના હેતુ માટે આવી સામગ્રી પૂરતી હતી કે અપૂરતી હતી તે સુનિશ્ચિત કરવાના હેતુથી અટકાયતી સત્તાધિકારી સમક્ષ ઉપલબ્ધ સામગ્રીનું પુનઃમૂલ્યાંકન કરવું કે ફરીથી કદર કરવી આ કોર્ટ માટે ખુલ્લું નથી.

૪. જો આ દલીલ પર કોઈ સત્તાવાર ચુકાદાની જરૂર હોય તો, આ કોર્ટની ડિવિઝન બેંચે (કોરમ : એસ.બી. મજમુદાર અને પી.એમ. ચૌહાણ, ન્યાયમૂર્તિઓ) ૧૯૮૯ (૧) જી.એલ.એચ. (યુ.જે.) ૧૭ માં નોંધાયેલા અશ્વિનકુમાર હરગોવિંદદાસ સોનીના કેસમાં સ્પષ્ટપણે આ સિદ્ધાંત નિર્ધારિત કર્યો છે કે જો સદર અધિનિયમની સંબંધિત જોગવાઈઓ હેઠળ અટકાયતીને અટકાયતમાં લેવાની જરૂરિયાત અંગે અટકાયતી સત્તાધિકારીના વ્યક્તિલક્ષી સંતોષને સમર્થન આપવા માટે સહેજ પણ સામગ્રી હોય, તો આ અદાલત, અપીલની અદાલત ન હોવાથી, આવા નિર્ણયની સમીક્ષા અને સુધારો કરી શકતી નથી.

૫. અરજદારના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલો આગળનો મુદ્દો અટકાયતના કારણોમાં કરવામાં આવેલા દાવાના સંદર્ભમાં છે. આ સંદર્ભમાં, અરજદારના વિદ્વાન વકીલના જણાવ્યા મુજબ, અટકાયતી અમુક સાથીદારો સાથે મળીને અને તેમના જોડાણમાં નિર્દિષ્ટ પ્રવૃત્તિઓ ચલાવતો હોવાનો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે. જોકે, અટકાયતના કારણોમાં આવા સાથીદારોના નામો

જાહેર કરવામાં આવ્યા નથી. તેથી, અરજદારના વિદ્વાન વકીલના જણાવ્યા અનુસાર, આ બાબત સુસંગત અને મહત્વપૂર્ણ વિગતોને છુપાવવા સમાન ગણાશે અને તેથી અટકાયતીને અસરકારક રજૂઆત કરવાના તેના અધિકારથી વંચિત કરશે. તેથી એવી ભારપૂર્વક રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે વાદગ્રસ્ત હુકમ આ કારણસર રદબાતલ થવાને પાત્ર છે.

૬. આ દલીલના સંદર્ભમાં જે બાબત ધ્યાનમાં લેવી જરૂરી છે તે અટકાયતી સત્તાધિકારી દ્વારા અટકાયતના કારણોમાં અપનાવવામાં આવેલી વર્ણનની પદ્ધતિ અને રીત છે. અટકાયતના કારણોના વ્યાપક પરિપ્રેક્ષ્ય પરથી, તે નીચે મુજબ જણાય છે. ફકરો ૧ ઔપચારિક છે. ફકરો ૨ એ અટકાયતી દ્વારા આચરવામાં આવેલી તમામ પ્રવૃત્તિઓનું સામાન્ય અને સંયુક્ત વર્ણન છે. આ વર્ણન (આવી પ્રવૃત્તિઓના સંદર્ભમાં) વર્ણનાત્મક પ્રકૃતિનું છે, અને બે ક્ષેત્રોમાં અટકાયતીની પ્રવૃત્તિઓને આવરી લે છે. પ્રથમ ક્ષેત્ર એ છે જ્યાં અટકાયતીની પ્રવૃત્તિઓ કાઠમ રજિસ્ટર નં. ૭૯ અને ૧૪૫/૧૯૯૮ તરીકે નોંધાયેલા ત્રણ ચોક્કસ ગુનાહિત બનાવોમાં પરિણમી છે, જેમાં પ્રથમ બનાવ પેનિંગ ટ્રાયલ ફોજદારી કેસમાં પરિણમ્યો છે જ્યારે બીજો બનાવ તપાસ હેઠળ પેનિંગ છે. ત્રીજો ગુનાહિત બનાવ ક્રિમિનલ રજિસ્ટર નં. ૧૫૧/૧૯૯૮ તરીકે ઓળખાય છે જે પણ તપાસ હેઠળ પેનિંગ છે.

૭. અટકાયતના કારણોનો ત્રીજો ફકરો અટકાયતી દ્વારા આચરવામાં આવેલી અન્ય અસામાજિક પ્રવૃત્તિઓનું વર્ણન કરે છે, અને તે જ ફકરાના

ભાગરૂપે ત્રણ સોગંદનામા કરનારાઓ દ્વારા વર્ણવવામાં આવેલા બનાવોનું વર્ણન કરે છે, જેમણે પ્રત્યેકે પોતાની ઓળખ અંગે ગોપનીયતાની શરતો હેઠળ અટકાયતી અને તેના સાથીદારોના સંબંધમાં નિવેદન આપ્યું છે.

૮. તેથી, આ સંદર્ભમાં અરજદારના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે અટકાયતી પોતાના સાથીદારો સાથે મળીને અસામાજિક પ્રવૃત્તિઓમાં રોકાયેલો છે, અને જ્યારે આવા સાથીદારોની ઓળખ અટકાયતીને જાહેર કરવામાં ન આવે, ત્યારે તે અસરકારક રજૂઆત કરવાના તેના અધિકારને પ્રતિકૂળ અસર કરે છે. જોકે, કેસના તથ્યો પર, આવી દલીલ ટકી શકે નહીં. સૌ પ્રથમ, ઉપર જણાવ્યા મુજબ ક્રિમિનલ રજિસ્ટર નંબરો દ્વારા ઓળખવામાં આવેલા ત્રણ ચોક્કસ ગુનાહિત બનાવો દેખીતી રીતે દરેક કેસમાં સંબંધિત એફ.આઈ.આર. પર આધારિત છે. સામાવાળાઓ તરફે વિદ્વાન વકીલે સોગંદનામા પરના જવાબ પરથી તેમજ રેકૉર્ડ પરથી ભારપૂર્વક જણાવ્યું છે કે સદર એફ.આઈ.આર. ની નકલો અટકાયતીને પૂરી પાડવામાં આવી છે, અને આ હકીકત અટકાયતીના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા વિવાદિત કરવામાં આવી નથી. આવી એફ.આઈ.આર. દેખીતી રીતે ત્રણેય કેસોમાં અટકાયતીના સાથીદારોના નામો જાહેર કરે છે. આમ, ઓછામાં ઓછું આ મર્યાદિત સંદર્ભમાં, એવું કહી શકાય નહીં કે અટકાયતીના સાથીદારોના નામો અટકાયતીથી છુપાવવામાં આવ્યા છે.

૯. જ્યાં સુધી સાક્ષીઓ/ભોગ બનનારાઓના ત્રણ નિવેદનોનો સંબંધ છે, ત્યાં સુધી તેમાં કોઈ શંકા નથી કે આ નિવેદનો પણ અટકાયતીના સાથીદારો

સાથે અટકાયતીની પ્રવૃત્તિ વિશે જણાવે છે. જોકે, આ નિવેદનો ગોપનીયતાની શરતો હેઠળ નોંધવામાં આવ્યા હોવાથી, અને અટકાયતના કારણોમાં સ્પષ્ટપણે ઉદ્દેશ કરવામાં આવ્યો હોવાથી કે આવા નિવેદનો આપનાર વ્યક્તિઓ અંગેની ઓળખ અને ઓળખના પરિબળો ગોપનીય રાખવામાં આવ્યા છે અને સદર અધિનિયમની કલમ ૯(૨) હેઠળ અટકાયતી સત્તાધિકારીને આપવામાં આવેલી સત્તાઓની રૂએ અટકાયતીને પૂરા પાડવામાં આવ્યા નથી, અટકાયતી અધિકાર તરીકે એવો દાવો કરી શકે નહીં કે ત્રણ સાક્ષીઓ દ્વારા વર્ણવવામાં આવેલા ત્રણ બનાવોમાં ભાગ લેનારા તેના સાથીદારોની ઓળખ તેને જાહેર કરવી જ જોઈએ. સદર અધિનિયમની કલમ ૯ ની રૂએ અટકાયતીની તરફેણમાં આવો કોઈ અધિકાર પ્રાપ્ત થતો નથી કે ઉદ્ભવતો નથી. આમ, કેસના તથ્યો પર, આ દલીલ સ્વીકારી શકાય નહીં.

૧૦. અરજદારના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા આગળ જે દલીલ ઉપસ્થિત કરવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો છે તે એ અસરની છે કે અટકાયતી સત્તાધિકારી દ્વારા જે ત્રણ સાક્ષીઓના નિવેદનો પર વિચારણા કરવામાં આવી છે અને જેના પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે, તે અત્યંત અસ્પષ્ટ છે અને આવા નિવેદનો હેઠળ અટકાયતીને કંઈપણ ચોક્કસ આભારી કરી શકાય તેમ નથી. હું આ રજૂઆત સ્વીકારવા તૈયાર નથી એ સાદા કારણસર કે ત્રણેય નિવેદનોના સામાન્ય વાંચન પર, મને જણાય છે કે પ્રશ્નાધીન તેના સાથીદારો સાથે મળીને અટકાયતી દ્વારા આચરવામાં આવેલી અને હાથ ધરવામાં આવેલી પ્રવૃત્તિઓ આપેલ તારીખે અટકાયતી ખરેખર તે પ્રવૃત્તિઓમાં સામેલ હતો કે નહીં તે અંગે

જરૂરી નિષ્કર્ષ કાઢવા માટે તેમના વ્યાપ અને ક્ષેત્રમાં પૂરતી છે. આવા સ્વૈચ્છિક નિવેદનો કેવી રીતે અને કઈ રીતે આપી શકાય, આપી શકાય કે આપવા જોઈએ તે નક્કી કરવાનું ન તો અટકાયતી માટે છે કે ન તો અટકાયતી સત્તાધિકારી માટે છે. આવા સ્વૈચ્છિક નિવેદનો ગોપનીયતાની શરતો હેઠળ આપવામાં આવ્યા હોવા છતાં, તે અનિવાર્યપણે તે ભાષામાં અને રજૂઆતની તે રીત અનુસાર હોય છે જે નિવેદન આપનાર વ્યક્તિ માટે કુદરતી હોય છે. આવા નિવેદનની સામગ્રીમાં આપું નિવેદન નોંધનાર અધિકારીની મરજી મુજબ કંઈ ઉમેરી શકાતું નથી, બાદ કરી શકાતું નથી કે સુધારી શકાતું નથી. હાલની દલીલના સંદર્ભમાં એકમાત્ર કસોટી એ હોઈ શકે કે શું નિવેદનોની કુલ વિચારણા પર, તે સામાન્ય નિષ્કર્ષ તરફ દોરી જશે કે કોઈ આપેલ દિવસે, આપેલ સમયે અને આપેલ સ્થળે, અટકાયતીએ નિવેદન આપનાર વ્યક્તિ સાથે સદર નિવેદનમાં નોંધ્યા મુજબનું વર્તન કર્યું હતું કે નહીં. જો આવી પૂછપરછનો જવાબ હકારાત્મક હોય, જેમ કે હાલના નિવેદનોના તથ્યો પર છે, તો આવા નિવેદનોને ક્યારેય અસ્પષ્ટ કહી શકાય નહીં. તેથી આ દલીલ પણ નિષ્ફળ જાય છે.

૧૧. જોકે, અરજદારના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી છેલ્લી દલીલ જે દલીલોમાં કોઈ ઓછી મહત્વની નથી તે વિચારણા માંગી લે છે. આ સંદર્ભમાં, અટકાયતીના વિદ્વાન વકીલે ભારપૂર્વક જણાવ્યું હતું કે અરજદારની પ્રવૃત્તિઓ તેના સર્વોચ્ચ સ્તરે માત્ર કાયદો અને વ્યવસ્થાની પરિસ્થિતિને અસર કરી શકે તેવી કહી શકાય, પરંતુ જાહેર વ્યવસ્થાને અસર કરશે નહીં કે તેના પર તરાપ મારશે નહીં.

૧૨. અત્યાર સુધીમાં, ટ્રાયલ વિના અટકાયત સંબંધિત વિવિધ કાયદાઓના સંદર્ભમાં સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા નિર્ધારિત કરવામાં આવેલા અસંખ્ય નિર્ણયોમાં તે એક સુસ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે, અદાલતો દ્વારા જે સુનિશ્ચિત કરવું જરૂરી છે તે એ છે કે શું અટકાયતીની પ્રવૃત્તિઓ માત્ર કાયદો અને વ્યવસ્થાની પરિસ્થિતિને અસર કરે છે, જેની કાળજી સંબંધિત ગુના-વિરોધી કાયદાઓ એટલે કે દેશના સામાન્ય ફોજદારી કાયદા અને ફોજદારી કાર્યવાહીનો આશરો લઈને અન્યથા લઈ શકાય છે, અથવા શું અટકાયતીની પ્રવૃત્તિઓ એવી છે કે જેને આવા સામાન્ય કાયદાઓ અને સામાન્ય પ્રક્રિયાઓ દ્વારા અંકુશમાં રાખી શકાતી નથી કે નિયંત્રિત કરી શકાતી નથી, અને તેમ કરવાનો એકમાત્ર રસ્તો ફોજદારી ટ્રાયલ વિના અટકાયત સંબંધિત વિશિષ્ટ કાયદાઓનો આશરો લેવાનો રહેશે. આ સંદર્ભમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે કોઈપણ શંકા વિના ઠરાવ્યું છે, જેમ કે ગુજરાત પ્રિવેન્શન ઓફ એન્ટી-સોશિયલ એક્ટિવિટીઝ એક્ટ, ૧૯૮૫ ના સંદર્ભમાં પણ, કે અટકાયતી સત્તાધિકારી માટે કોઈ ચોક્કસ વ્યક્તિની અટકાયતના હુકમો પસાર કરવા ચોક્કસપણે અનુમતિપાત્ર છે, જો કે આવી પ્રવૃત્તિઓ કોઈ ચોક્કસ પ્રકૃતિ અને સ્વરૂપની હોય.

૧૩. સમગ્ર બાબતનો મુખ્ય મુદ્દો એ છે કે સંબંધિત વ્યક્તિની પ્રવૃત્તિઓની પ્રકૃતિ અને સ્વરૂપ કેવું હોવું જોઈએ જેથી સદર અધિનિયમની કલમ ૩ હેઠળ પસાર કરાયેલા અટકાયતના હુકમનું સમર્થન થઈ શકે.

૧૪. માત્ર કાયદો અને વ્યવસ્થાને અસર કરતી પ્રવૃત્તિઓ અને જાહેર વ્યવસ્થા પર તરાર મારતી પ્રવૃત્તિઓ વચ્ચેના સૂક્ષ્મ પરંતુ અત્યંત મહત્વપૂર્ણ તફાવત અંગે સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા નિર્ધારિત કરવામાં આવેલા વારંવાર પુનરાવર્તિત કેસ-લોમાં જવાની જરૂર નથી. એકવાર આ તફાવત જરૂરી સ્પષ્ટતા સાથે ધ્યાનમાં રાખવામાં આવે, પછી નિષ્કર્ષને સીધો સંબોધિત કરી શકાય છે.

૧૫. સુપ્રીમ કોર્ટે એ.આઈ.આર. ૧૯૯૨ એસ.સી. ૯૭૯ માં નોંધાયેલા હરપ્રીત કૌરના કેસમાં (અને ખાસ કરીને તેના ફક્ત ૧૪ માં) ઠરાવ્યું છે કે “કોઈ માણસે માત્ર ‘કાયદો અને વ્યવસ્થા’ નો ભંગ કર્યો છે કે પછી ‘જાહેર વ્યવસ્થા’ માં ખલેલ પહોંચાડે તેવી રીતે વર્ત્યો છે તે પ્રશ્ન પર વિચાર કરવા માટે સમાજ પર વાંધાજનક પ્રવૃત્તિની પહોંચની માત્રા અને પ્રમાણ મહત્વપૂર્ણ છે. કૃત્યમાં સમુદાયના જીવનની સામાન્ય ગતિવિધિ (ઈવન ટેમ્પો) ને ખોરવવાની ક્ષમતા છે જે તેને ‘જાહેર વ્યવસ્થા’ ની જાળવણી માટે પૂર્વગ્રહયુક્ત બનાવે છે.” સદર અધિનિયમ હેઠળ અટકાયતનો હુકમ માન્ય રહેશે જો અટકાયતીની પ્રવૃત્તિઓ ‘જાહેર વ્યવસ્થા’ ને અસર કરતી હોય પરંતુ જ્યાં તે માત્ર ‘કાયદો અને વ્યવસ્થા’ ની જાળવણીને અસર કરતી હોય ત્યાં તે માન્ય રહેશે નહીં.

૧૬. આ અવલોકનો અટકાયતના હુકમની કાયદેસરતા અથવા અન્ય બાબતોની તપાસ કરતી અદાલત માટે કાયદો અને વ્યવસ્થાના ભંગ અને જાહેર વ્યવસ્થા માટે પ્રતિકૂળ પ્રવૃત્તિઓ વચ્ચેના મહત્વપૂર્ણ તફાવત પર પોતાનું ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવાનું ફરજિયાત બનાવે છે.

૧૭. આવા તબક્કે ઉપસ્થિત થતો પ્રશ્ન એ છે કે અદાલતે કઈ રીતે અને કઈ પદ્ધતિથી જરૂરી અભિગમ અપનાવવો જોઈએ. મારા મતે, અભિગમ એ પ્રશ્ન અથવા પ્રશ્નો ઉઠાવવાનો રહેશે કે શું અટકાયતી અથવા અટકાયતીની પ્રવૃત્તિઓમાં જાહેર વ્યવસ્થાની જાળવણીને અસર કરવાની વૃત્તિ, સંભાવના અથવા શક્યતા છે, અને/અથવા શું આવી પ્રવૃત્તિઓ જાહેર વ્યવસ્થાની જાળવણી પર પ્રતિકૂળ અસર કરે છે કે નહીં? જો આવા પ્રશ્નો જવાબ નકારાત્મક અથવા સકારાત્મક હોય, તો અટકાયતના વાદગ્રસ્ત હુકમને માન્ય રાખવો જ જોઈએ. જો જવાબ નકારાત્મક હોય, અથવા જો જવાબ એવા નિષ્કર્ષ સુધી મર્યાદિત હોય કે જે પ્રવૃત્તિઓની ફરિયાદ કરવામાં આવી છે તે માત્ર કાયદો અને વ્યવસ્થાને અસર કરે છે, જેને દેશના સામાન્ય ફોજદારી કાયદાનો અમલ કરીને નિયંત્રિત કરી શકાય છે, તો દેખીતી રીતે પ્રશ્નો જવાબ નકારાત્મક રહેશે અને પરિણામે, અટકાયતના વાદગ્રસ્ત હુકમને માન્ય રાખી શકાય નહીં.

૧૮. જોકે, સમગ્ર બાબતનું મહત્વનું પાસું એ હશે કે આમાંના કોઈપણ પ્રશ્નો જવાબ કેવી રીતે, કઈ રીતે, કયા આધારે અને કયા પરિપ્રેક્ષ્યથી આપી શકાય? કયા આધારે, કઈ કસોટી લાગુ કરીને અને કઈ સામગ્રીની કદર કરીને, અદાલત આ પ્રશ્નોનો જવાબ આપી શકે અથવા તેણે જવાબ આપવો જરૂરી છે?

૧૯. આ બાબત પોતે જ સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા અનેક નિર્ણયોમાં નક્કી કરવામાં આવી છે, પરંતુ હરપ્રીત કૌર (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં નિર્ણયના ફક્ત ૧૪ ના અંતે કરવામાં આવેલા અવલોકન દ્વારા વધુ ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે.

સદર ફકરાનું છેલ્લું વાક્ય નીચે મુજબ અવલોકન કરીને માન્ય પરિપ્રેક્ષ્ય પૂરું પાડે છે:

“તેથી, અટકાયતના હુકમની કાયદેસરતા ચકાસવા માટે દરેક કેસના તથ્યોની ઝીણવટપૂર્વક તપાસ કરવી આવશ્યક છે.”

૨૦. આમ આખરી વિશ્લેષણમાં, મારા મતે, અટકાયતીની પ્રવૃત્તિઓ માત્ર કાયદો અને વ્યવસ્થાને અસર કરે છે કે જાહેર વ્યવસ્થાની જાળવણી પર પણ પ્રતિકૂળ અસર કરે છે તે નક્કી કરવું, એ એક એવો પ્રશ્ન છે કે જેનો જવાબ દરેક વ્યક્તિગત કેસના તથ્યો પરથી જ આપી શકાય છે. આવી તપાસના સંદર્ભમાં અનિવાર્યપણે, દરેક વ્યક્તિગત કેસના તથ્યોનો અર્થ માત્ર અટકાયતી સત્તાધિકારી દ્વારા ધ્યાનમાં લેવામાં આવેલી સામગ્રી પરથી ઉપલબ્ધ તથ્યો પરથી જ થઈ શકે છે.

૨૧. ઉપરોક્ત સંજોગોમાં, હું હાલના કેસના તથ્યો તરફ મારું ધ્યાન દોરું છું.

૨૨. અટકાયતી સત્તાધિકારી સમક્ષના રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીના સામૂહિક વાંચન, વિચારણા, મૂલ્યાંકન અને કદર પરથી, અને અટકાયતના કારણોમાં ચર્ચા કર્યા મુજબ, હું માત્ર એવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચી શકું છું કે અટકાયતીની પ્રવૃત્તિઓ નજીવી ગુનાહિત પ્રકૃતિની છે, અને આવી પ્રવૃત્તિઓને દેશના સામાન્ય ફોજદારી કાયદાના અમલ દ્વારા નિયંત્રિત કરી શકાય છે અને તેની

કાળજી લઈ શકાય છે, અને મને જણાતું નથી કે આવી પ્રવૃત્તિઓ જાહેર વ્યવસ્થાની જાળવણી પર પ્રતિકૂળ અસર કરે છે તેમ વાજબી રીતે કેવી રીતે કહી શકાય. તેથી હું જોઉં છું કે અટકાયતનો વાદગ્રસ્ત હુકમ ટકી શકે તેમ નથી અને તેને રદબાતલ અને બાતલ કરવો જરૂરી છે.

૨૩. તે અનુસાર, અટકાયતનો વાદગ્રસ્ત હુકમ રદબાતલ અને બાતલ કરવામાં આવે છે અને અટકાયતીને અન્યથા જરૂર ન હોય તો તરત જ મુક્ત કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવે છે. ખર્ચ અંગે કોઈ હુકમ વિના રુલ એબ્સોલ્યુટ કરવામાં આવે છે. સીધી બજાવણીની પરવાનગી આપવામાં આવે છે.

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.